

Голові разової спеціалізованої вченої ради
з розгляду та захисту дисертації на
здобуття ступеня доктора філософії
Міжрегіональної Академії управління
персоналом, докторові наук з державного
управління, проф. Семенець-Орловій І.А.

ВІДГУК

офіційного опонента

Бурик Зоряни Михайлівни, доктора наук з державного управління, професора кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі, професора на дисертацію Парубчака Павла Івановича «Реалізація державної соціально-економічної політики в умовах глобальних викликів та суспільних трансформацій», подану до захисту у спеціалізовану вчену раду на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена тим, що органи публічної влади повинні реалізувати ефективні механізми державної соціально-економічної політики в умовах трансформації суспільства, приймати програми соціальної збалансованості. Влада повинна нести відповідальність за управління матеріальними ресурсами, за визначення пріоритетів у їх розподілі, координацію завдань з соціально-економічного розвитку, інформування громадян про ймовірність настання суспільної нестабільності. Непередбачуваний перебіг глобальних впливів, суспільних трансформацій, доволі висока смертність не сприяють консолідованим діям органів публічної влади, а інформаційні повідомлення з підтекстом нестабільності у соціальних мережах посилюють почуття тривоги у громадян.

На сучасному етапі глобальних викликів і трансформацій прогнозовано будуть домінувати механізми соціальної регуляції та забезпечення мінімального рівня життя громадян, що є сучасним трендом на етапі правового режиму воєнного стану, який веде до перегляду стандартів на користь високого ступеня дисциплінарної регуляції суспільного життя. У дисертаційному дослідженні розкрито науково-теоретичні засади державної соціально-економічної політики в умовах трансформації та глобальних викликів для суспільства, що на думку автора повинно забезпечити рівний доступ усіх членів соціуму до соціальних послуг, які є важливим фактором

профілактики економічної нерівності та забезпечення соціальної справедливості на сучасному етапі в Україні.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Аналіз дисертаційної роботи і опублікованих праць автора дає можливість зробити висновок про належну обґрунтованість наукових положень, висновків, рекомендацій, що містяться у дисертаційному дослідженні. Зокрема, на якість наукового дослідження вплинула чітка структурна побудова роботи та влучність використання методологічного інструментарію. Структура роботи є чіткою та добре зваженою, назви розділів та підрозділів - логічними та такими, що всебічно охоплюють та розкривають предмет дослідження. Обсяг роботи та її структура відповідає меті та завданням дисертаційного дослідження.

Достовірність положень, що сформульовані Павлом Парубчаком у дисертації, обумовлена поставленою метою, яка полягає у тому, щоб на підставі комплексного наукового аналізу теоретичних джерел, норм чинного законодавства України, вивченні зарубіжного досвіду з'ясувати характерні особливості реалізації державної соціально-економічної політики на сучасному етапі, сформулювати низку пропозицій і рекомендацій. У той же час, мета дисертаційного дослідження досягнута через виконання визначених у ході планування дослідницького задуму завдань дослідження.

Для реалізації поставленої мети було використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів, а саме, теоретичні: абстрагування, конкретизації та узагальнення теоретичних положень у наукових джерелах для визначення сучасного стану дослідження проблеми, удосконалення комплексу управлінських механізмів реалізації державної соціально-економічної політики у період суспільних трансформацій; факторного аналізу для визначення детермінантів соціально-економічного розвитку як об'єкту державної політики; термінологічного аналізу для визначення базових понять і доповнення понятійно-категорійного апарату дослідження; метод моделювання використано для удосконалення механізмів реалізації державної соціально-економічної політики; прогностичного аналізу системних змін в державній політиці для з'ясування соціально-економічних наслідків глобальних викликів.

Також був використаний комплекс емпіричних методів дослідження: спостереження для розв'язання завдань дослідження; порівняння для співставлення механізмів реалізації соціально-економічної політики України та зарубіжних країн; узагальнення для перевірки розробленої методики оцінювання результатів ефективності державної соціально-економічної політики; кількісного аналізу інтерпретації даних проведеного дослідження;

критеріального аналізу і перевірки ефективності функціонування системи соціального захисту населення у реалізації державної політики в умовах глобальних викликів та суспільних трансформацій.

До спеціальних наукових методів дослідження, належать: аналітико-синтетичний (аналіз наукової літератури, співвідношення дефініцій); формальнологічний (з'ясування принципів діяльності органів публічної влади в контексті реалізації сучасної державної соціально-економічної політики); нормативно-правовий аналіз (порівняння нормативно-правових актів, аналіз закономірностей реформування законодавчої бази у сфері забезпечення соціальних гарантій). У дисертаційній роботі знайшли відображення публікації, що ґрунтуються на сучасному дослідницькому матеріалі – монографіях, дисертаційних дослідженнях, матеріалах наукових семінарів, конференцій у сфері реалізації державної соціально-економічної політики, відповідно до завдань, що поставлені у дисертаційному дослідженні. Використання зазначених методів забезпечило одержання науково обґрунтованих висновків та пропозицій.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 9 наукових працях, із них 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у періодичному міжнародному виданні індексованому Web of Science Core Collection та/або Scopus та 4 опубліковані тези у матеріалах конференцій й інших науково-комунікативних заходах. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 264 сторінки, обсяг основного тексту – 177 сторінок. Дисертація містить 6 рисунків, 20 додатків на 26 сторінках, список використаних джерел на 33 сторінках, що налічує 280 найменування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у вирішенні актуального наукового завдання у галузі публічного управління, а саме обґрунтування науково-теоретичних засад та надання практичних рекомендацій для органів публічної влади з реалізації нових підходів у державній соціально-економічній політиці в умовах глобальних викликів та суспільних трансформацій.

Найбільш значущими результатами дослідження, що становлять наукову новизну, розкривають сутність роботи та виносяться на захист є такі:

уперше:

- розроблено нові підходи до реалізації державної соціально-економічної політики в умовах повномасштабного військового вторгнення в Україну шляхом формування сучасної організаційно-інституційної бази у період суспільних трансформацій, що повинна характеризуватися системністю і продуктивністю заходів з підвищення рівня життя громадян та ефективністю

національних соціальних і гуманітарних програм в контексті підвищення рівня національної безпеки;

удосконалено:

- комплекс управлінських механізмів реалізації державної соціально-економічної політики в умовах глобальних викликів та суспільних трансформацій для досягнення мети підняття рівня благополуччя населення, що характеризується ефективним сутнісним наповненням внаслідок функціонування системного державно-приватного партнерства між органами публічної влади, суб'єктами підприємництва, міжнародними донорськими та національними неурядовими організаціями;

- управлінські принципи формування та реалізації державної соціально-економічної політики в умовах військового вторгнення РФ, зокрема, сучасне усвідомлення виміру суспільного благополуччя, проведення комплексу заходів економічного зростання, системної та багатовекторної матеріальної підтримки внутрішньо переміщених осіб за умов ефективної діяльності органів публічної влади із домінуванням ключових засад соціальної справедливості та забезпечення достойного рівня життя громадян;

дістали подальшого розвитку:

- узагальнення зарубіжного досвіду соціально-економічної політики у контексті проведення організаційно-інституційних реформ в умовах ведення країною військових дій з наявністю вимушених міграційних процесів через інтегрування електронних платформ для звернень, моніторингу виплат та оцінки ефективності національних програм спрямованих на розв'язання сучасних соціальних та гуманітарних проблем і вдосконалення моделі надання матеріальної підтримки потребуючим внутрішньо переміщеним особам;

- сутнісне наповнення механізмів реалізації національних програм соціального вектору щодо вирішення проблематики комплексної протидії впливу глобальних викликів, які спонукають удосконалення форм співробітництва у державно-приватному партнерстві, зокрема зайнятості в секторі малого та середнього бізнесу, масштабного використання цифрового інструментарію у сфері бізнесу і підприємництва, збільшення інвестиційної привабливості об'єктів нерухомості територіальних громад, реформування податкової системи у правовий період воєнного стану в Україні;

- обґрунтування управлінських реформ у діяльності органів публічної влади в умовах європейської інтеграції України в умовах глобальних викликів шляхом переформатування системи соціальної підтримки в країні, що полягає у створенні інтегрованої, прозорої та адаптивної моделі, що поєднує цифрові технології, фінансове забезпечення й законодавчі гарантії та дозволяє формувати довгострокову соціальну стійкість, підвищувати довіру громадян

до публічних інституцій і удосконалювати реалізацію державної соціально-економічної політики в умовах суспільних трансформацій.

У першому розділі дисертаційного дослідження автором з'ясовано, що глобальні виклики стали підґрунтям для формування комплексу заходів, спрямованих на запровадження ефективних механізмів публічного управління у сфері соціально-економічного розвитку. У цих умовах на органи публічної влади покладається обов'язок створення належних умов для добробуту українського суспільства, що визначає нові пріоритети та завдання на сучасному етапі розвитку. Визначення поточного рівня соціально-економічного розвитку країни та оцінка потенціалу його зростання в перспективі стали основою для ухвалення рішень щодо довгострокового розвитку держави й відправною точкою трансформації Національної економічної стратегії. Соціально-економічний розвиток у сучасних умовах має набувати стратегічного характеру та бути орієнтованим на формування і реалізацію цілей суб'єктів підприємницької діяльності. Очікуваним результатом такого підходу є досягнення економічної стабільності, яку доцільно оцінювати за показниками фінансової стійкості, ринкової активності та рівня конкурентоспроможності.

У другому розділі дисертаційного дослідження автором встановлено, що глобальна соціально-економічна криза є масштабним викликом, вплив якого проявляється з різною силою, тоді як наявні економічні та соціальні диспропорції виступають ключовим чинником суттєвих відмінностей у здатності систем публічного управління ефективно реагувати на кризові явища. Водночас фінансова система вступає в нову фазу розвитку, оскільки в умовах глобалізаційних викликів низка традиційних проблем відходить на другий план, а усталені напрями еволюції фінансових ринків зазнають переосмислення. Однією з найбільш актуальних проблем залишається потреба в податковій реформі, на необхідності якої наполягають представники підприємницького середовища. В умовах економічної рецесії, високого рівня невизначеності та появи нових ризиків уряд підтримує можливість оперативного внесення змін до річного бюджету. Перегляд підходів до балансування бюджетних показників здатен сприяти стабілізації державної політики в періоди економічних спадів, забезпечити накопичення резервних коштів та своєчасне поповнення бюджету у разі раптових кризових змін.

У третьому розділі дисертаційного дослідження обґрунтовано, що сутність соціально-економічного зростання охоплює безпеку державної фінансової системи, енергетичну, продовольчу, соціальну, сировинну, запаси та державні резерви. Обсяг і структура потреб бізнесу формується зовнішніми факторами, які залежать насамперед від діяльності органів публічної влади та

темрів соціально-економічного розвитку, а також внутрішніми факторами, що впливають із структури фінансово-господарського стану. У зв'язку з нестабільністю доходів у період суспільних трансформацій важливим елементом гіпотези життєвого циклу є сучасна ощадно-кредитна політика. Удосконалення концептуальних основ державної соціально-економічної політики вимагає їх адаптації до умов соціально-економічного середовища, стану економіки, рівня безпеки особливо в умовах військового вторгнення на територію України. Широкий перелік факторів, що обумовлюють пріоритетні напрями, призведе до лабільності бюджетної тактики, але її основна ідея та концептуальні засади в широкому сенсі повинні залишатися незмінними.

Загалом, дисертація виконана на високому науковому рівні, має значний ступінь наукової новизни, ключові проблеми предмету дослідження автором сформульовані, дисертаційні положення характеризуються належним ступенем обґрунтованості та достовірності, а отримані результати у своїй сукупності розв'язують поставлені завдання. Анотація відображає основні положення дисертаційного дослідження, її зміст в частині викладу загальної характеристики і основного змісту роботи в цілому є ідентичним тексту дисертації. Дослідження надає можливість для подальшого вивчення актуальних проблем у сфері реалізації державної соціально-економічної політики на сучасному етапі, що розширює базу знань та стимулює академічний обмін ідей та підходів.

Відсутність порушення академічної доброчесності. Аналіз змісту дисертації вказує на дотримання автором вимог академічної доброчесності. У дисертаційному дослідженні є коректні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги законодавства про авторське право і суміжні права; надано достовірну інформацію про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації. Окремі побажання та зауваження до змісту дисертації

Окремі побажання та зауваження до змісту дисертації. Загалом позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження Парубчака Павла Івановича, слід вказати, що деякі положення представленої роботи мають потенціал для вдосконалення і можуть стати підґрунтям для подальшої дискусії.

1. Автором дано визначення низки понять за проблематикою дослідження, разом з тим, слід було б чіткіше визначити, якої саме наукової позиції щодо поняття "глобальні впливи" він дотримується, а також деталізувати своє бачення з приводу особливостей соціально-економічного розвитку держави в зазначений період (підрозділ 1.1).

2. У підрозділі 1.3. дисертаційної роботи здобувачем проаналізовано зарубіжний досвід організаційно-інституційних реформ в першу чергу

європейських країн у соціально-економічній політиці в період викликів і трансформацій. Однак, у дослідженні недостатньо наведено аргументації та науково-теоретичного обґрунтування з приводу того, чому здобувач аналізує саме зазначені країни для формування свого бачення з удосконалення комплексу управлінських механізмів як авторських пропозицій.

3. У висновках дисертації недостатньо переконливо висвітлені узагальнення, які випливають із аналізу особливостей функціонування суб'єктів малого та середнього бізнесу в період глобальних впливів. Зокрема те, що вагомим недоліком формування державної політики у досліджуваній сфері є практика декларування виконання зобов'язань, що гарантують заходи соціально-економічного зростання, а тому, часто не можуть бути реалізовані під час воєнного вторгнення РФ на територію України (підрозділи 2.2 і 3.1.).

Втім, висловлені зауваження не впливають на загальний високий рівень проведеного автором дисертаційного дослідження та не піддають сумніву основні наукові результати, які отримані дисертантом.

Загалом, дисертація Павла Парубчака «Реалізація державної соціально-економічної політики в умовах глобальних викликів та суспільних трансформацій» відповідає вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 № 261 (зі змінами) та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (із змінами, внесеними згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 № 341), а її автор, Парубчак Павло Іванович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань «Публічне управління та адміністрування».

Опонент:

доктор наук з державного управління,
професор кафедри публічного управління
та адміністрування Університету Григорія
Сковороди в Переяславі, професор

ПІДПИС Зоряна БУРИК
Засвідчую:
Нач. ВК